

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เปรียบเหมือนชีวิตใด ชีวิตเราเหมือนนักกีฬา นักกีฬา เห็นไหม เวลาถ้านักกีฬาที่มีวินัย ถ้ามีพรสวรรค์ด้วย คนนั้นเขาจะมีโอกาสมาก แต่นักกีฬามีพรสวรรค์นะ แต่ไม่มีวินัย การฝึกซ้อมมันต้องมีวินัย แต่การฝึกซ้อมนี่คนเบื่อกันมาก คุณแม่แต่เขาเป็นนักกีฬาจนเขาได้ตำแหน่ง ได้แชมป์แล้วนะ ถ้าเขาไม่มีการฝึกซ้อม เขาเพลินในชีวิตของเขาเอง ตำแหน่งของเขาก็มีอยู่ของเขา

นี่เป็นเรื่องของสมมุตินะ สมมุติโลกเป็นแบบนั้น แต่ชีวิตของเรา ชีวิตความจริงก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง จริงตรงไหน? จริงที่มันเป็นกุปปธรรมกับอกุปปธรรม กุปปธรรมคือธรรมที่มันมี แบบลมพัดลมพาทงธรรมชาติ ธรรมชาตินี้เป็นกุปปะ คือว่ามันแปรสภาพ มันแปรปรวน แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอกุปปะ อกุปปะคือมันเป็นแล้วมันไม่มีการแปรปรวน มันเป็นสิ่งคงที่

สิ่งคงที่อย่างนี้มันถึงว่าการกระทำของเรามันถึงต้องเสมอต้นเสมอปลายมากกว่านั้นนะ คุณนะนักกีฬาของเราต้องมีพรสวรรค์ ถ้ามีพรสวรรค์เป็นข้างเผือก ข้างเผือกไม่มีโอกาสได้ฝึกซ้อม ข้างเผือกไม่มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัตินะ ข้างเผือกไม่มีโอกาสของเขา ข้างเผือกนั้นก็อยู่ในป่าอย่างนั้น ข้างเผือกนั้นก็จมอยู่ในป่านั้น

นี่ก็เหมือนกัน ทำศนคติของเรา เราถูกคิดไหม? เวลาเราเจอธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราถูกคิดไหม? คุณอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ยินคำว่า “พุทธะ” นี่ขนพองสยองเกล้านะ หนไม่ได้เลย พรสวรรค์ของนักกีฬาก็อย่างหนึ่ง อำนาจวาสนาของจิตก็อย่างหนึ่ง อำนาจวาสนาของจิตมันได้สะสมมานะ สิ่งสะสมมามันมีทำศนคติที่ดีๆ ถ้าทำศนคติที่ดีๆ แล้วมีคนต่อ ยอด มีคนต่อ ยอด เห็นไหม เหมือนกับได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมนี้มีโอกาสหนหนึ่ง ถ้าข้างเผือกอยู่ในป่า เขาไม่มีโอกาส เขาก็ใช้ชีวิตของเขาอยู่ในป่าอย่างนั้นตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีทัศนคติของเรา ทัศนคติอย่างนี้มันเป็นอุปสรรค คือเดี๋ยวมันก็มาดี เดี๋ยวมันก็มาร้าย สิ่งที่มาดีมาร้ายเพราะมันเป็นอะไร? เพราะมันเป็นสิ่งที่มีกิเลสเจืออยู่ตลอดเวลา ความเห็นของเรามีกิเลสเจืออยู่ตลอดเวลา แต่เราจะทำให้มันคงที่ได้อย่างไร? ฉะนั้นคงที่ได้ เห็นไหม

นี่เวลาพระเราบวชขึ้นมาถึงขอนิสสัยครูบาอาจารย์ ถ้าไม่ได้นิสสัย เช่น ภิกษุไม่ได้นิสสัย เหมือนกับมนุษย์เรา เหมือนเด็กไม่บรรลุนิติภาวะ เด็กไม่บรรลุนิติภาวะทำนิติกรรมไม่ได้ ต้องบรรลุนิติภาวะ ถ้าพระภิกษุยังไม่ได้นิสสัยออกไปอยู่องค์เดียว ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์อยู่นะ ถ้า ๗ วันไปแล้ว พระอาทิตย์ขึ้นไม่ขอนิสสัยเป็นอาบัติปาจิตตีย์ ถึงต้องอยู่ขอนิสสัย เห็นไหม ไปขอนิสสัย

แต่เว้นไว้วันนะ นี่เว้นไว้เพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละเอียดอ่อนมาก ฉลาดมาก ภิกษุถ้าบวชแล้ว ถ้ารู้คงก็ไป ออกรู้คงก็ไปไปภาวนาอยู่ ถ้าจิตสงบดี สิ่งนี้เป็นคุณงามความดี เห็นไหม เราอยู่ได้โดยที่ไม่เป็นอาบัติ แต่ต้องตั้งไว้ในหัวใจว่า ถ้ามีภิกษุที่มีอายุพรรษามากมาเราจะขอนิสสัยเพราะอะไร?

เพราะในปัจจุบันนี้เราประพฤติปฏิบัติ เราทำสมาธิได้ดีมาก นี่บริเวณสถานที่นี้เป็นสถานที่เราภาวนาดีมาก แล้วถ้าเราเคลื่อนจากสถานที่นี้ไป เห็นไหม เอาผลงานไป เอาผลงานนั้นมากกว่า กฎหมาย กฎหมายนี้ธรรม กฎหมายคือวินัย ธรรมเหนือกว่ากฎหมาย ธรรมเหนือว่ากฎหมายแต่ต้องเป็นธรรมนะ ถ้าเป็นธรรมมันเป็นคุณประโยชน์กับเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะต้อยอดใจ ต้อยอดทัศนคติ ต้อยอดความคิดเห็น ต้อยอดในหัวใจของเรา สิ่งนี้สำคัญมาก เหมือนกับคนตาบอดนะ เวลาครูบาอาจารย์เราแนะนำ บอกว่าคนตาบอดจะจูงคนตาบอดไปไม่รอดหรอก มันจะสะเปะสะปะไปตลอด แต่ถ้าคนตาดีล่ะ? แต่เมื่อไหร่ตาจะดีล่ะ?

นี่ย้อนกลับไปนะ เวลาศึกษาเรื่องของครูบาอาจารย์มา สมัยหลวงปู่มั่น สมัยหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ พระจอมเกล้าฯ เป็นคนรื้อฟื้นก่อน พระจอมเกล้าฯ มาบวชแล้วทำไมพระทำต่างกับธรรมวินัย ต่างกับพระไตรปิฎก ความเป็นอยู่ของพระอย่างหนึ่ง กฎหมายกำหนดไว้อย่างหนึ่ง พระจอมเกล้าฯ ถึงพยายามฟื้นฟูตรงนี้ขึ้นมา ทำให้เหมือนที่สุด แต่! แต่ในเมื่อคนยังตาบอด ตาใจยังบอดอยู่ ยังมีความลึกลับสงสัยอยู่

นี่บวชช้าบวชชากง เพราะอ่านพระไตรปิฎก ความเข้าใจอย่างนี้ก็พยายามจะฟื้นฟูให้ได้ ขนาดนี้ ครั้งต่อไปพออ่านเข้าไปอีก ศึกษาเข้าไปอีก มันละเอียดเข้าไปกว่านั้นอีกก็ทำอีก นี่เวลาคนที่ศึกษาขนาดที่ว่าศึกษาได้ภาษาบาลี ได้ภาษา ได้ทุกอย่าง คั่นคว่าในพระไตรปิฎกก็ยังลင့်เล สงสัยอยู่ตลอดไป เห็นใหม่ แต่ก็ได้เข้าไปใกล้ เหมือนช้างเผือกได้โอกาส ได้การฝึกซ้อม ช้างเผือกมีโอกาสได้ฝึกซ้อม ถ้าโอกาสฝึกซ้อม พรสวรรค์เรามีอยู่ ถ้าเราฝึกซ้อม นี่ความเสมอต้น เสมอปลายจะทำให้เรามั่นคงตลอดไป

แต่หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่มั่นออกประพฤติกปฏิบัติ เห็นใหม่ ธรรมและวินัยนี้มีอยู่แล้ว ธรรมยุติกนิกาย พระจอมเกล้าฯ ได้วางไว้แล้ว ใกล้กับธรรมและวินัยมาก พยายามทำให้เหมือนที่สุด แต่ในเมื่อใจยังบอดอยู่จะทำอย่างไร? รื้อคั่นในพระไตรปิฎก รื้อคั่นไปศึกษาไปขนาดไหน ก็ไม่มีใครสามารถบอกได้ ไม่มีใครสามารถบอกได้ แม้แต่หลวงปู่มั่น ไปปรึกษากับหลวงปู่เสาร์ เพราะหลวงปู่เสาร์เป็นอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ยังบอกเลย “เราไม่เคยเป็นแบบนี้”

สันติภูริโก ความเป็นไปของใจ ใจเข้าไปสัมผัส เข้าไปเป็นไป มันจะมีความลင့်เลสงสัย ไปหมด เพราะอะไร? เพราะมันไม่รู้จัก นี่คนตาบอด แต่ในเมื่อถ้ามีคนตาดีขึ้นมา เพราะอะไร? เพราะหลวงปู่มั่นเวลาท่านฝึกสอนของท่านนะ “ใครมีปัญหาอะไรถามมา ถามมา” แล้วเวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่า การ เห็นใหม่ “ต้องเป็นแบบนี้ ต้องเป็นแบบนี้ ต้องเป็นแบบนี้” ไม่มีหรือว่า... ไม่มี น่าจะเป็นอย่างนั้น... ไม่มี

แต่การคั่นคว่าของสมมุติ น่าจะเป็นอย่างนี้ น่าจะเป็นอย่างนั้น เพราะอะไร? เพราะตามัน บอด ตาใจมันบอด มันมีความลင့်เลสงสัย ในเมื่อมีความลင့်เลสงสัยไม่กล้าฟันธงไปหรือกว่าสิ่ง นั้นถูกหรือผิด

แต่ถ้าเราเคยทำของเราขึ้นมาแล้วต้องเป็นแบบนี้ ถ้าไม่เป็นแบบนี้ เพราะหนึ่งเราทำ ไม่ได้เป็นสภาวะแบบนี้ มันเป็นสมมุติ มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของโลกก็ปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นมาสภาวะแบบนี้ แล้วเราคาดหมาย เราพยายามยกให้เป็นอกุศลธรรม มันเป็นกุศล ธรรม คือมันเป็นแปรปรวนของธรรมชาติ มันเป็นความแปรปรวนของสมมุติ ในเมื่อสมมุติมันมี อยู่ มันเป็นกุศลธรรมอยู่ สัพเพ ธัมมา อนัตตา สภาวะธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป สภาวะธรรมเป็นอย่างนี้ตลอดไป สภาวะธรรมมันไม่ใช่สภาวะความเป็นจริง ถ้าสภาวะความเป็น

จริงมันเหนือธรรมชาติ เป็นอกุปปรกรรม ถ้าเป็นอกุปปรกรรมต้องเป็นแบบนี้ ต้องเป็นแบบนี้ มัน
เป็นความสมคูล

เวลาเราเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้ปัญญาเป็นโลกียปัญญา เราใคร่ครวญของเราไป
มันจะปล่อยวาง มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น นี่จิตมันสมคูล เพราะจิตมันสมคูลมันจะปล่อยของ
มัน ถ้าปล่อยของมัน อะไรเป็นคนปล่อย? สิ่งที่ปล่อยใครเป็นคนปล่อย? สิ่งที่ปล่อยแล้วเหลือ
อะไร?

ถ้าเป็นอกุปปรกรรมมันจะรู้ ถ้าเป็นอกุปปรกรรมไม่รู้ ปล่อยก็เราปล่อยไป ปล่อยก็ปล่อยด้วย
ความลึกลับสงสัยไป มันเป็นตักทวน มันปล่อยชั่วคราว มันปล่อยเหมือนฝนตกแดดออกนี่
แหละ ฝนตกแดดออกมันคงที่ไหม? มันแปรสภาพตลอดไป เพราะมันคงที่ไม่ได้ สภาพอากาศ
จะแปรปรวนตลอดไป เป็นฤดูกาลของมันจะแปรปรวนตลอดไป

อารมณ์ความรู้สึกในหัวใจเราก็เหมือนกัน มันจะแปรปรวนตลอดไป แต่เราใช้สติปัญญา
เราควบคุมมันไป เห็นไหม แต่ถึงจุดหนึ่งแล้ว ความรู้อันหนึ่ง เวลากายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์
เป็นทุกข์แยกออกจากกัน จิตนี้มันหลุดออกมาจากสภาวะแบบนั้น มันมีเหตุมีผลของมัน มัน
เป็นอกุปปรกรรม ถ้าเป็นอกุปปรกรรม นี่สิ่งนี้มันจะเกิดขึ้นมาได้

ในเรื่องของนักกีฬาชนะมันเป็นสมมุติ แม้แต่ได้แชมป์ได้ต่างๆ ขึ้นมา ถ้ามีวินัยกับตัวเอง
เราได้ตำแหน่งแล้วนะเราต้องฝึกฝนตลอดไป ถ้าเราได้ตำแหน่งแล้วเราไม่ฝึกฝนไปจะมีผู้ทำชิง
นะ ถึงเวลาทำชิงแล้วเรากำลังไม่พอ หรือหมดยุคหมดกาล มันต้องแปรสภาพไป นี่เรื่องของโลก
เรื่องของสมมุตินะ

แต่เรื่องของวิมุตติ เรื่องของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครจะทำแชมป์
ใคร เพราะแชมป์ของใครแชมป์ของเขา แชมป์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ แชมป์ของพระสารีบุตร มันเป็นสมบัติส่วน
บุคคลไป มันเป็นสมบัติส่วนตัว แชมป์อันนี้เป็นแชมป์อยู่ที่เหนือวัฏจักร มันเหนือกับจิตตัวนี้ มัน
ไม่มีใครสามารถทำชิงได้ มันเห็นความเห็นของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะเป็นสภาวะแบบนี้
ตลอดไป

นี่มันเกิดเหมือนกันนะ ทักษณคติ ความเห็นที่ดีๆ ในหัวใจมันต้องรักษาไว้ แล้วต้องมีวินัย กับมัน ต้องมีวินัยนะ ต้องรักษา ต้องพยายามรักษาแล้วค่อยอดขึ้นไปให้มันเข้มข้นขึ้นมา ถ้าเข้มข้นขึ้นมาแล้วเราจะทิ้งเอง ทิ้งว่าภาวนามยปัญญามันเป็นสภาวะแบบใด ปัญญาที่เกิดขึ้นมา อย่างนี้มันเกิดขึ้นมาอย่างไร ไม่ใช่ว่าปัญญาที่เราารู้อยู่แล้วนะ เรารู้อะไรต่างๆ แล้วเราว่าเรารู้แล้ว นี่ โง่สองชั้น

ครูบาอาจารย์ท่านสอนว่าพวกนี้โง่มาก ใครอดฉลาดคนนั้นโง่มาก เพราะอะไร? เพราะ มันโง่ในตัวมันเองแล้วมันว่ามันฉลาดไง แต่ถ้าคนที่เขาฉลาดเขาจะไม่บอกว่าเขาฉลาดเลย เขาจะ ศึกษาของเขาตลอดไป ความดีที่ศึกษานี้มันยังมีอยู่ โง่เพราะอะไร? เพราะในเมื่อมันอดว่า มันฉลาด พอมันฉลาดมันรู้ตัวมันเองไหม? เพราะมันตาบอดมันก็ว่าฉลาด เหมือนเด็กคือ เด็กคือมัน ไม่เข้าใจสิ่งใด แล้วมันก็คือของมัน นี่อวิชชา อวิชชามันมีพลังงานของมัน มันรู้ของมัน แต่มันไม่ รู้จักตัวมันเองไง มันรู้แบบเอารัดเอาเปรียบไง รู้แบบเอารัดเอาเปรียบ เอารัดเอาเปรียบใคร? เอารัดเอาเปรียบตัวมันเอง มันเอารัดเอาเปรียบตัวมันเอง เพราะมันทำลายโอกาสของมัน ทั้งๆ ที่ว่า มันไม่รู้สิ่งต่างๆ รู้แต่ว่าฉลาด เพราะด้วยความคาดหมาย ด้วยความดันเดาของเขาเอง แต่ถ้าเป็น ความรู้ความจริงนะ มันรู้รอบตัวมันเอง ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร

ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือรอบรู้ความคิดของตัว ความคิดของตัวก็ เข้าใจ สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาจากความคิดมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไรก็เข้าใจ เกิดขึ้นมาแล้วมันรู้รอบไป มันจะปล่อยวางอย่างไรก็เข้าใจ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยพญามาร เห็นไหม “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา”

ความดำริ ความคิดก่อนที่มันจะเป็นความคิดมันเกิดมาจากไหน? นี่สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมา แล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจสิ่งนี้แล้ว “มารเอ๋ย เธอเกิดไม่ได้อีกแล้ว เพราะ เราเข้าใจทั้งหมด เราเห็นทั้งหมด” มารจะเกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ เลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเป็นวิมุตติธรรมแล้วจะเกิดไม่ได้อีกเลย แหมบ่นี้จะ อยู่ตลอดไป แหมบ่นี้จะไม่มีใครทำชิง แหมบ่นี้จะไม่มีใครเข้ามาจับต้องสิ่งนี้ได้ แหมบ่ทางโลก มันยังมีโอกาสเปลี่ยนแปลง มีการช่วงชิงกัน แต่ถ้าเราได้ประพฤติปฏิบัติของเราแล้วมันจะเป็น สมบัติของเราตลอดไป เอวัง